บทความออนไลน์

‘เป็นพิษ’ ‘ติดโทรศัพท์’ ‘แชร์ข้อมูลผิด ๆ’ ‘ใช้แล้วทิ้ง’ เว็บพจนานุกรมยกคำแห่งปีสะท้อนปัญหาโลก

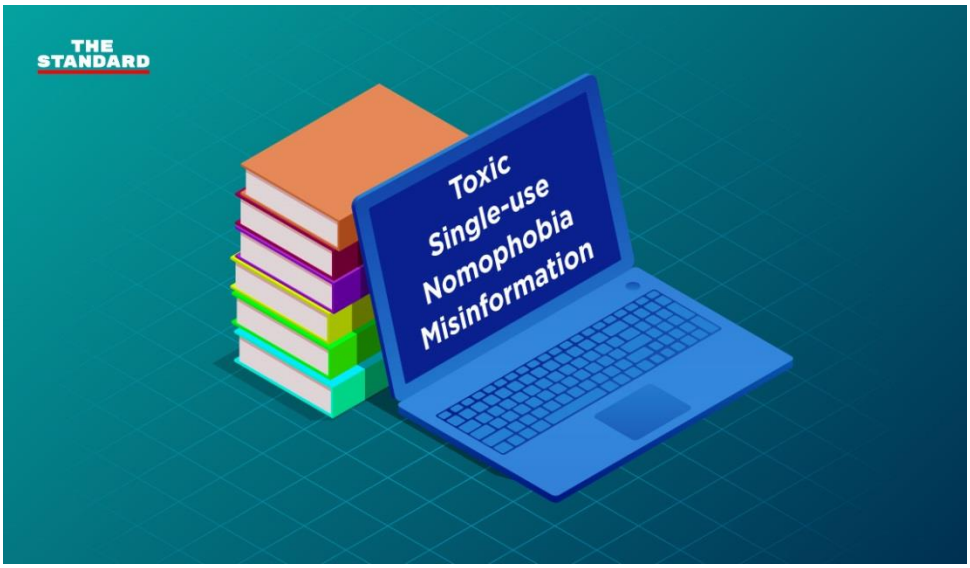

บรรดาเว็บไซต์พจนานุกรมต่างพากันยกคำต่าง ๆ ให้เป็นคำประจำปีเพื่อสะท้อนหรือผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอนาคต

Oxford Dictionaries มอบให้คำว่า Toxic หรือ ‘เป็นพิษ’ โดยระบุว่าความหมายได้ขยายออกจากบริบทเดิมที่สื่อเพียงแต่สสารที่มีพิษเท่านั้น จนกลายเป็นคำที่ใช้ในการถกเถียงปัญหาสุขภาวะและสิ่งแวดล้อม

Collins ยกเอาคำว่า Single-use ที่แปลว่า ‘ใช้แล้วทิ้ง’ คำดังกล่าวมีความเชื่อมโยงต่อสถานการณ์ปัจจุบันอย่างยิ่ง ท่ามกลางปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เห็นผลกระทบหนักขึ้น

Cambridge Dictionary เปิดโพลให้คนลงคะแนน โดยยอดสูงสุดตกเป็นของ Nomophobia ที่ย่อมาจาก ‘No Mobile Phone Phobia’ ที่เรียกง่าย ๆ ว่า อาการติดโทรศัพท์มือถือ

คำประจำปีของ Dictionary.com ตกเป็นของ Misinformation อันมีใจความคร่าว ๆ ว่า ‘การเผยแพร่ข้อมูลผิด ๆ’ นับถอยหลังอีกไม่กี่สัปดาห์ วันสิ้นปีก็จะเวียนมาอีกครั้ง หลายคนเตรียมพลิกปฏิทินเข้าปี พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) อันเป็นที่คาดหวังว่าไทยจะเห็นการเปลี่ยนแปลงบางประการโดยเฉพาะเหตุบ้านการเมือง แต่กว่าเวลานั้นจะมาถึงผู้คนมากมายก็ใช้เวลาช่วงนี้เพื่อทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปีนี้ เช่นเดียวกับบรรดาเว็บไซต์พจนานุกรมต่างพากันยกคำต่าง ๆ ให้เป็นคำประจำปีเพื่อสะท้อนหรือผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอนาคต เริ่มต้นคำประจำปีจากฝั่งเว็บไซต์ Oxford Dictionaries ที่มอบตำแหน่งให้คำที่มีรากศัพท์จากภาษาละตินและกรีก อย่างคำว่า Toxic หรือในภาษาไทยว่า ‘เป็นพิษ’ โดยระบุว่าความหมายของคำดังกล่าวได้ขยายออกจากบริบทเดิมที่สื่อเพียงแต่สสารที่มีพิษเท่านั้น จนกลายเป็นคำที่ใช้ในการถกเถียงปัญหาสุขภาวะและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังสามารถใช้บรรยายวัฒนธรรมหรือความสัมพันธ์อย่างที่ปรากฏในคำว่า ‘Toxic Masculinity’ อันสื่อถึงวัฒนธรรมความเป็นชายอันเป็นพิษ และคำว่า ‘Toxic Relationship’ ที่แปลว่าความสัมพันธ์อันเป็นพิษที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจงแค่ความสัมพันธ์ระหว่างแฟนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความสัมพันธ์อื่น ๆ ด้วย

อีกหนึ่งพจนานุกรมออนไลน์อย่าง Collins ยกเอาคำว่า Single-use ที่แปลว่า ‘ใช้ครั้งเดียว’ หรือ ‘ใช้แล้วทิ้ง’ ขึ้นแท่นคำประจำปี คำดังกล่าวมีความเชื่อมโยงต่อสถานการณ์ปัจจุบันอย่างยิ่ง ท่ามกลางปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เห็นผลกระทบหนักขึ้น และผู้คนเองก็ตระหนักถึงความสำคัญมากขึ้นเช่นกัน

เว็บไซต์ Collins ระบุว่า คำว่า Single-use มักถูกใช้ควบคู่กับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะพลาสติก ซึ่งเป็นการยากจะปฏิเสธว่า ‘Single-use plastic’ (พลาสติกใช้แล้วทิ้ง) อยู่ในชีวิตประจำวันของคนไทย ดร.วิจารย์ สิมาฉายา ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบุในเดือนกันยายนที่ผ่านมาว่า ประเทศไทยมีขยะพลาสติกมากเป็นอันดับ 6 ของโลก โดยมียอดขยะสูงถึง 27,000 ล้านต่อปี

พร้อมกันนี้ ผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ยังปรากฏอย่างต่อเนื่อง ช่วงปีที่ผ่านมา ปรากฏข่าวพบเต่าทะเลตายในประเทศไทยอย่างน้อย 30 ตัว ล่าสุด (12 ธ.ค.) ยังมีรายงานถึงการพบถุงพลาสติกในสิ่งปฏิกูลของช้างที่เขาใหญ่ด้วย

ทางฝั่ง Cambridge Dictionary เปิดโพลให้คนลงคะแนนเฟ้นหาคำศัพท์ประจำปี โดยยอดสูงสุดตกเป็นของ Nomophobia แม้อาจฟังดูยากแต่ที่มาของมันไม่ใช่คำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ที่สื่อถึงอาการกลัวบางสิ่ง

บางอย่าง (Phobia) จริง ๆ แต่เป็นการสร้างคำที่ย่อมาจาก 'No Mobile Phone Phobia' ที่เรียกง่าย ๆ ว่า อาการติดโทรศัพท์มือถือ

แม้คำนี้อาจไม่ได้สะท้อนเอกลักษณ์ของสถานการณ์ในปีนี้อย่างชัดเจน แต่ยังคงเกี่ยวพันต่อชีวิตประจำวันของคนสมัยนี้ได้อย่างดี รายงานของเว็บไซต์ระบุต่ออีกว่า Nomophobia ไม่ได้ปรากฏขึ้นเร็ว ๆ นี้ แต่มีมาอย่างน้อย 10 ปีแล้ว โดยพบบนรายงานของบริษัททำผลสำรวจอย่าง YouGov เมื่อปี 2008 และหลังจากนั้นก็เริ่มมีการใช้แพร่หลายมากขึ้นในสื่อ

ส่วนตำแหน่งคำประจำปีของ Dictionary.com ตกเป็นของ Misinformation อันมีใจความคร่าว ๆ ว่า 'การเผยแพร่ข้อมูลผิด ๆ' ซึ่งทางนักภาษาศาสตร์ประจำเว็บไซต์อย่าง Jane Solomon มองว่า มีการชั่งใจระหว่างคำนี้กับคำว่า Disinformation ที่ความหมายออกจะคล้ายคลึงกัน แต่ชี้ว่าเหตุผลที่เลือกคำดังกล่าวอยู่บนฐานของเจตนารมณ์ในการเผยแพร่ข้อมูล

นิยามของ Misinformation บนเว็บระบุว่า 'ข้อมูลเท็จที่ถูกแพร่กระจายออกไปโดยไม่สนว่าจะเป็นไปเพื่อบิดเบือนความจริงหรือไม่' ในส่วน Disinformation ได้รับการตีความว่าสื่อถึง 'ข้อมูลที่สอดแทรกอคติหรือข้อมูลมีเจตนาเผยแพร่ไปเพื่อการสร้างความเข้าใจผิด ๆ' โดยนักภาษาศาสตร์รายนี้ระบุว่า คำที่ชนะได้รับเลือกเพราะต้องจุดประกายเรียกร้องการต่อต้านและลดกระแสข่าวปลอมที่ปรากฏในสังคม

นี่คือบางส่วนของ 'คำประจำปี' ที่ได้รับการยกขึ้นมาพูดถึง แม้จะมีอีกหลายเว็บพจนานุกรมที่ยังไม่ได้ประกาศออกมา แต่ก็มีคำที่น่าสนใจที่เคยเป็นคำประจำปีในปีก่อน ๆ ที่ยังคงปรากฏตัวอยู่ต่อเนื่อง รวมถึงคำว่า 'Brexit' (การที่อังกฤษออกจากสหภาพยุโรป) 'Fake News' (ข่าวปลอม) นอกจากนี้ ยังมีคำที่ได้รับความนิยมอีกมากมายในปีนี้ อย่างคำว่า 'Representation' (ภาพตัวแทน) อันสืบเนื่องจากกระแสของภาพยนตร์ *Black Panther* และ *Crazy Rich Asians* ด้วย

พิสูจน์อักษร: *ลักษณ์นารา พักตร์เพียงจันทร์* อ้างอิง: www.dictionary.com/e/word-of-the-year

www.collinsdictionary.com/word-lovers-blog/new/etymology-corner-collins-word-of-the-year-2018,449,HCB.html

www.dictionary.com/e/word-of-the-year

edition.cnn.com/2018/11/14/uk/oxford-dictionary-word-of-the-year-toxic-gbr-intl/index.html

ที่มา https://thestandard.co/word-of-the-year-2018/